

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 października 2015 roku S. C. (1) wystąpiła przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. o zapłatę kwoty 100.000 zł podnosząc, że w związku z wydaniem przez stronę pozwaną decyzji o odmowie przyznania jej zasiłków chorobowego i macierzyńskiego w 2012 roku została pozbawiona środków finansowych na spłatę zobowiązań kredytowych, co spowodowało jej zadłużenie i w konsekwencji wypowiedzenie umów kredytowych i egzekucje z jej majątku (pozew, k. 2).

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie powództwa wskazując, że decyzje z 2012 i 2013 roku dotyczące odmowy przyznania powódce zasiłków macierzyńskiego, opiekuńczego i chorobowego zostały poddane kontroli sądowej, w wyniku której odwołania powódki zostały oddalone. Podkreślił też, że strona powodowa nie wskazała żadnego sposobu wyliczenia dochodzonej pozwem kwoty (odpowiedź na pozew, k. 25 – 31).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 10 września 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. stwierdził, że S. C. (1) od dnia 17 stycznia 2011 r. do dnia 12 lipca 2012 r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia. Ustalono jednocześnie, że powódka w tym okresie podlega ubezpieczeniom społecznym jako osoba współpracująca z osobą prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Odwołanie powódki od tej decyzji zostało prawomocnie oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 11 lutego 2013 roku w sprawie VIII U 4225/12. Apelację od tego wyroku oddalił Sąd Apelacyjny w Łodzi w dniu 8 kwietnia 2014 roku w sprawie III AUa 682/13 (decyzja ZUS, k. 39 – 47).

W konsekwencji powyższej decyzji decyzją z dnia 21 września 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. odmówił powódce prawa do zasiłku opiekuńczego i chorobowego za wskazany okres, zaś decyzją z dnia 11 marca 2013 roku odmówił powódce prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od 15 stycznia do 3 czerwca 2013 r. Sprawy z odwołań od tych decyzji zostały prawomocnie umorzone postanowieniami Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia z dnia 18 lutego i 10 marca 2015 roku w sprawach XI U 879/12 i XI U 489/13 (decyzje ZUS, k. 36 – 38).

Pismem z dnia 4 sierpnia 2014 roku skierowanym do powódki Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyjaśnił, że po prawomocnym oddaleniu odwołania powódki od decyzji z dnia 10 września 2012 r. powódka może podlegać ubezpieczeniom społecznym tylko jako osoba współpracująca, do czego konieczne jest zgłoszenie do dobrowolnego ubezpieczenia, a takie nie zostało dokonane (pismo, k. 49 – 50).

Po dokonaniu stosownego zgłoszenia przez męża powódki i uzupełnieniu dokumentów, decyzją z dnia 12 lutego 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. przyznał powódce jako osobie współpracującej z osobą prowadząca działalność gospodarczą prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 24 lutego do 2 maja 2011 roku, zasiłku chorobowego za okres od 13 czerwca 2011 roku do 14 stycznia 2013 roku i zasiłku macierzyńskiego za okres od 15 stycznia do 20 maja 2013 roku (decyzja, k. 54).

Dodatkowo decyzją z dnia 13 czerwca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. stwierdził, że S. C. (1) od dnia 1 lutego 2014 roku nie podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia. Odwołanie powódki od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 26 listopada 2015 roku w sprawie VIII U 3649/13 (decyzja ZUS, k. 100 – 107).

W konsekwencji powyższej decyzji decyzją z dnia 17 czerwca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. odmówił powódce prawa do zasiłku opiekuńczego i chorobowego za okres od 6 marca do 31 maja 2014 roku (decyzja, k. 109).

Nakazem zapłaty z dnia 23 lipca 2013 roku zasądzono od S. C. (1) na rzecz (...) Banku (...) S.A. kwotę 211.956,81 złotych. Kwota zasądzona wynikała z niespłaconego kredytu męża powódki S. C. (2), który powódka zabezpieczyła hipoteką na swojej nieruchomości. Powyższy nakaz zapłaty, po wniesieniu przez powódkę zarzutów został prawomocnie utrzymany w mocy (pозew, k. 143).

Z kolei wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2014 roku zasądzono od powódki na rzecz (...) im. (...) kwotę 42.892,02 zł z odsetkami z tytułu niespłaconego kredytu udzielonego powódce (wezwanie do zapłaty, k. 146).

Aktualnie toczy się egzekucja przeciwko powódce w obu tych sprawach. Termin drugiej licytacji nieruchomości powódki wyznaczono na dzień 24 listopada 2016 roku (obwieszczenie, k. 148).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie zgromadzonych w sprawie dokumentów. Jednocześnie oddalono wniosek powódki o przesłuchanie świadków – pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na okoliczność wydanych przez pozwanego decyzji. Wszystkie te decyzje załączone zostały do akt sprawy wraz z uzasadnieniami, wyjaśniającymi motywy ich podjęcia. Przesłuchanie świadków na okoliczność przyczyn i celu wydania tych decyzji jest bezprzedmiotowe, ponieważ przyczyny i cel wydania decyzji wynika z ich sentencji i uzasadnień.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest niezasadne i dlatego zostało przez sąd oddalone w całości.

Powódka wywodzi swoje roszczenie o naprawienie szkody z tytułu czynu niedozwolonego, co nakazuje rozważenie spełnienia przesłanek przewidzianych przez przepis art. 415 k.c. Z uwagi jednak na status prawny pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną (art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), zespół przesłanek odpowiedzialności cywilnej tego podmiotu należy dodatkowo ujmować w kontekście przepisów poświęconych odpowiedzialności z tytułu niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej (art. 417 § 1 k.c.). Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizuje bowiem zadania z zakresu władzy publicznej określone ustawą, w tym poprzez wydawanie decyzji i prowadzenie działań kontrolnych (art. 68 ust. 1, art. 83 ust. 1 ustawy), które mają cechy działań władczych i wiążąco kształtujących sytuację prawną obywateli.

Uwzględniając treść tego przepisu wyprowadzić można cztery **przesłanki odpowiedzialności** strony pozwanej (jako osoby prawnej wykonującej władzę publiczną z mocy prawa): poszkodowany musi doznać szkody, szkoda ta wyrządzona ma być przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności w zakresie władzy publicznej, zachowanie szkodzące ma być bezprawne (choć nie koniecznie zawinione), a nadto istnieć musi normalny w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. związek przyczynowy między działaniem lub zaniechaniem funkcjonariusza a wyrządzoną szkodą. Wszystkie te przesłanki spełnione muszą być kumulatywnie, a niespełnienie którejkolwiek z nich skutkować musi uwolnieniem pozwanego od odpowiedzialności. Ponadto, z uwagi na to, że działania pozwanego, z którymi powódka wiąże roszczenia w niniejszej sprawie polegały na wydaniu decyzji administracyjnej, poszkodowany ma również obowiązek przedstawienia wydanego w odrębnym postępowaniu prejudykatu stwierdzającego naruszenie prawa (art. 417¹ § 2 k.c.). Jeżeli bowiem szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem.

W rozważanej sprawie nie zostały spełnione trzy z czterech wymienionych wyżej przesłanek. Po pierwsze, **nie ma podstaw do przypisywania bezprawności** działaniom lub zaniechaniom strony pozwanej przy wydawaniu kwestionowanych przez powódkę decyzji. Przede wszystkim zauważyć trzeba, iż wydane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzje podlegają kontroli w trybie odwołania do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z przepisem art. 417¹ § 2 k.c. bezprawność działania pozwanego można zatem wykazać jedynie poprzez uwzględnienie odwołania od tej decyzji w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Nie jest rzeczą sądu cywilnego ocenianie prawidłowości decyzji ZUS, gdyż prowadziłoby to do dwoistości trybu ich kontroli, co jest

niedopuszczalne w świetle zasad państwa prawa. W rozważanej sprawie żadne z odwołań powódki nie zostało uwzględnione, nie ma więc podstaw do stwierdzenia bezprawności działania po stronie funkcjonariuszy publicznych, przy wydawaniu którejkolwiek z decyzji dotyczących ubezpieczenia społecznego powódki i należnych jej zasiłków.

Po drugie, **brak jest związku przyczynowego** pomiędzy ewentualną szkodą jakiej doznać mogła powódka, a wydaniem kwestionowanych decyzji przez ZUS. Powódka dopatruje się swojej szkody w tym, że nie wypłacenie na czas zasiłków przez ZUS doprowadziło do wypowiedzenia umów kredytowych przez banki (przy czym powódka wskazuje tu zarówno umowy zawarte przez siebie, jak i swojego męża). Pamiętać jednak trzeba, że zgodnie z przepisem art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Decyzja o zawarciu kilku umów kredytowych była suwerenną decyzją powódki i jej męża, całkowicie niezależną od jakichkolwiek działań strony pozwanej. Spłata zobowiązań zaciągniętych czy zabezpieczonych przez powódkę obciąża ją z uwagi na zawarcie tychże umów kredytowych i to bez względu na działanie innych podmiotów, w szczególności ZUS. Powódka powinna zapewnić środki finansowe na spłatę zobowiązań i – w razie utraty jednego źródła dochodów – spłacać zobowiązania z innych źródeł. W przypadku powódki jest to możliwe tym bardziej, że dysponuje majątkiem znacznie przekraczającym wartość zaciągniętych zobowiązań. Nie ma tym samym adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy odmową strony pozwanej wypłacenia na rzecz powódki określonych zasiłków, a wypowiedzeniem umów kredytowych zawartych przez powódkę i jej męża. Przyczyną wypowiedzenia umów kredytowych przez instytucje kredytowe było zaniechanie spłacania należności z tych umów przez powódkę i ewentualnie zaniechanie poszukiwania źródeł finansowania tych zobowiązań, a nie decyzje ZUS.

Po trzecie wreszcie, powódka **nie wykazała na czym polega szkoda**, której doznała w związku z działaniami ZUS. Na stronie powodowej spoczywa procesowy ciężar udowodnienia zaistnienia i wysokości szkody (art. 6 k.c.). W rozpoznawanej sprawie powódka nie sprecyzowała dlaczego wycenia swoją szkodę na kwotę 100.000 zł i co na tę kwotę może się składać. Szkodą jest każdy uszczerbek w dobrach chronionych prawem, przy czym niezbędne jest zastrzeżenie, że chodzi o uszczerbek dotyczący daną osobę bez prawnego uzasadnienia, a szkoda musi posiadać walor realny, nie zaś tylko teoretyczny. Tymczasem obowiązek spłaty kredytów ciąży na powódce nie ze względu na działania i zaniechania strony pozwanej, ale z uwagi na to, że zawarła i zabezpieczała umowy kredytowe z podmiotami trzecimi (instytucjami kredytowymi). Dotyczy to zarówno kapitału, jak i odsetek od nieterminowych spłat – powódka dysponuje majątkiem wystarczającym na spłatę wszystkich zobowiązań, a ponadto nie zostało wykazane, by była pozbawiona możliwości uzyskiwania dochodów (choćby jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność gospodarczą, z którego to tytułu objęto ją ubezpieczeniem społecznym). Tym samym narastanie odsetek od niespłaconych kredytów jest wynikiem zaniechań samej powódki, i nie stanowi szkody w rozumieniu przepisu art. 361 § 2 k.c. Dodatkowo za spłatę przynajmniej części zobowiązań powódki odpowiada również główny kredytobiorca, w stosunku do którego powódka może mieć ewentualne roszczenia regresowe.

Mając na uwadze powyższe sąd powództwo oddalił.

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. i nie obciążył nimi powódki mając na uwadze jej sytuację życiową (ma na utrzymaniu troje dzieci) i materialną (konieczność spłaty ciężących na powódce zobowiązań kredytowych).

Z/ Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódki z pouczeniem o apelacji.